

ЯК БУТИ НУДНИМ УЧИТЕЛЕМ

Люк Продрому, учитель та тренер, Британська Рада, www.etofessional.com

Переклад з англійської О. Костіна, Харківська обл.

Коли я почав викладати англійську мову, я потрапив під вплив одного видатного вчителя. Перш ніж я опинився перед ним, я перечитав усі його книжки, і вони справили враження на мене. Вони сформуvalи не лише моє бачення викладання англійської мови, а й погляди на саме життя. Уявіть моє збудження, коли я дізнався, що мій гуру приїжджає до міста, щоб провести відкритий пленум на нашій щорічній конференції вчителів англійської мови. Я зайняв місце в першому ряді великої аудиторії та зачаровано спостерігав, як мій герой сходить на подіум. Він педантично поглянув на аудиторію, поклав теку паперів на кафедру, нахилив голову і почав читати, чіпляючись за кафедру, наче за рятувальну шлюпку.

Я занепав духом і розчарувався, бо наступні 90 хвилин він розмовляв монотонним голосом, роблячи вчені посилання і все таке інше: Гуру (1956), Гуру (1965), Гуру (майбутній). В той же час для нас відкривалась чудова панорама його нахиленої голови, яка вже втратила більшу кількість свого природного покриття. 90 хвилин ми роздивлялись самих себе у блискучому відображенні голови мого гуру. І я подумав про Гамлета, який сказав, що метою усіх лекцій, прочитаних експертами з викладання англійської мови, було і буде, так би мовити, «пильне розглядання професії вчителя».

Отже, взявши приклад з мого гуру, дозвольте мені розпочати мій курс з МНВ (Методики Нудного Вчителя). Чи здається Вам, що люди, з якими ви розмовляєте, зовсім Вас не слухають? Чи люди дивляться абстрактно в далину, в той час як Ви розпинаєтесь стосовно однієї з ваших улюблених тем? Чи Ваш співрозмовник дивиться байдуже в одну точку, коли Ви старанно намагаєтесь роз'яснити дуже цікаве положення з лінгвістики Хомського? Чи кульмінаційний момент одного з Ваших найкращих анекдотів (на Вашу думку) падає навзнаки, немов млинець? Чи запрошень на вечірки стало як кіт наплакав? Ви теж хотіли б бути захопливим, блискучим учителем, якому учні поклоняються і дарують подарунки на Різдво? Якщо ви відповіли «так» на всі ці питання, то Вам не потрібно проходити цей прискорений курс «Як бути нудним вчителем».

❶ Дозволяйте учням нічого не робити

Правильно, виконуйте всю роботу самостійно. Самі беріть журнал. Самі пояснюйте, що ви робили на попередньому уроці.

Є люди настільки освічені, що можуть вас примусити нудьгувати з будь-якої теми.

Невідомий автор

Самі читайте текст з підручника. Самі зачитуйте питання на розуміння. Самі відповідайте. Самі записуйте відповіді на дошці, а потім також самі витирайте дошку. Просто дозволяйте учням слухати Ваш красивий голос, бубоніть, показуючи їм, які Ви розумні. Зрештою Ви ж не дарма ходили до університету. Не приховуйте свої таланти. Нехай бачать, як багато Ви знаєте.

① Навчайте тільки по книзі

Почніть з першої і прямуйте до останньої сторінки підручника. Урок за уроком. Юніт за юнітом. Ні в якому разі не користуйтеся додатковими матеріалами на уроці. Пам'ятайте: підручник — ваша Біблія. Його не можна ані піддавати сумнівам, ані змінювати, ані переписувати. Він завершений і не потребує ніяких доповнень. Зрештою, який справжній вірянин буде писати свою власну Біблію? Автори підручників всюдисущі; вони знають все. Ви відстали; Ви нічого не знаєте (Сократ). І ваші учні теж зовсім нічого не знають (Боб Ділан).

① Завжди майте рацію

Тепер, озброївшись непогрішимим підручником, Вам немає ніякого виправдання, якщо Ви припускаєтеся помилок. У Вас є відповіді на всі питання, і Ви можете виправити всі помилки. Нехай жоден не зазіхає на Ваше право завжди мати рацію. Пам'ятайте: метою доброго викладання завжди було і є демонстрування учневі того, що він або вона НЕ знає. Вони повинні зустрітись віч-на-віч з, так би мовити, монстром незнання. Це породить в них спрагу до знань, яку тільки Ви можете вгамувати (за допомогою гарної книжки, яка дає всі правильні відповіді, тому Вам не доведеться сильно напружуватися). Ваша сила полягає у вашому володінні правильною відповіддю і її відкритті учням, що помилилися. Будьте фундаменталістом TEFL, і Ви ніколи не помилитеся. Невелика порада: коли учні припускаються помилок, кидайтесь на них (на помилки, а не на учнів).

① Припустіть, що учні нічого не знають

Пояснюйте все в найменших деталях. Припустіть, що учні ніколи не вивчали англійську мову до цього і що вони нічого не чули про граматику англійської мови. Ні в якому разі не спирайтесь на їхній життєвий досвід, їхні знання про світ або інші шкільні предмети. Ваші учні — це чистий аркуш паперу, або, як Локк сказав, «*tabula rasa*». Ви — повна посудина, Ваші учні — порожні. Це, до речі, пояснює, чому вони іноді гомонять: чим порожніші Ваши учні, тим більше галасу вони створюють. Ця ситуація відома як проблема дисципліни. Але нема про що непокоїтись. У всіх нудних учителів вони є, тому просто майте декілька суворих дисциплінарних заходів на всяк випадок. Не

Ті, у кого ми вчимося, правильно називаються нашими вчителями, але не всі, хто вчить нас, заслуговують на це ім'я.

I. Геме

будьте обманутими, дозволяючи собі використовувати сучасні методи (наприклад допитатуватись відповіді в учнів). Будьте впевнені, що в деяких навчальних контекстах цей метод не схвалюють і вважають втратою часу і навіть аморальністю. Коли пропонуєте нове завдання з аудіювання або читання, починайте його робити одразу. Не вагайтесь, запитуючи учнів, що вони можуть або не можуть знати з теми, яку вони збираються слухати або читати. Не тягніть kota за хвіст. Пам'ятайте англійське прислів'я: «Той, хто вагається, загублений». Прислухайтесь до неї.

① Сидіть нерухомо

Перш ніж ви зможете досягти успіху в реалізації будь-яких із перерахованих вище принципів МНВ, необхідно оцінити важливість мови тіла, тому влаштуйтеся зручніше за столом в передній частині класу і залишайтеся на місці. Це називається затишно влаштуватись, і це досить просто. Не вставайте, якщо Ви можете уникнути цього. І не треба вертїтись. Ваше місце — на стільці, тож не треба безцільно бродити по кімнаті, стоячи в цьому кутку або в іншому. Учні повинні знати, де знайти Вас, коли вони хочуть заговорити (одне з одним або коли намагаються списати на тесті). Ви не повинні вискакувати в незвичайних місцях в класі. Деякі дуже нетрадиційні вчителі, як відомо, стоять у задній частині кімнати, де все, що вони можуть бачити, це потилиці студентів. У деяких крайніх випадках вони навіть стоять прямо на столі.

Така поведінка нагадує один з найгірших проявів Французької революції (О. Уайльд).

① Будьте передбачуваними

З того, що було сказано до цього, зрозуміло, що Вам треба завжди в усьому намагатись бути передбачуваними. У Вас повинен бути

однаковий план для всього, щоб студенти знали точно, що йде за чим. Ваш урок повинен мати початок, середину і кінець — саме в такому порядку, а не як в деяких новомодних методах, починати з кінця і йти у зворотному напрямку. Завжди починайте з «презентації», після цього завжди повинна йти «практика», і закінчувати треба завжди «продукцією знань». Саме тому букви «ППП» з'являються в такому порядку! Дотримуйтеся ППП, і Ви ніколи не зазнаєте невдачі.

① Розмовляйте монотонно

Якщо можливо, не варіюйте тону вашого голосу. Ви повинні спробувати досягти найнуднішої монотонності, яку Ваші голосові зв'язки тільки здатні виробляти. Навівайте нудьгу своєю розмовою. Не розрізняйте пояснень від питань, інструкцій від відступів, початок від кінця Вашого дискурсу, серйозні моменти від смішних, важливе від незначного. Всі ваші висловлювання, незалежно від їх функції, повинні звучати однаково.

Бог Вам дав один голос — Ви не повинні змінювати його (*Гамлет*).

① Переконайтесь, що учні нічого не роблять

Що б Ви не робили, стежте за часом. Не очікуйте, що учні закінчать завдання в різний час, і не готуйте додаткових завдань про всяк випадок для тих, хто раніше закінчить. Такі учні, як і ідеологія про різні здібності, що породила цю пагубну концепцію, є плодом багатой уяви методистів. Їм же теж треба заробляти на життя. Всі класи мають однаковий рівень, і всі учні працюють однаково в однаковому темпі. Якщо випадково деякі учні все ж таки закінчують завдання рано, не обтяжуйте їх додатковими вправами або задачами. Дайте їм шанс розслабитися і подивитися, що відбувається за вікном або в сусідній кімнаті.

Нудні уроки згодяться лише для того, щоб викликати ненависть до того, хто їх викладає, і до того, що викладають.

Ж.-Ж. Руссо

Не будьте тираном: учням треба час від часу давати спокій, щоб вони могли побазікати із сусідом (бажано рідною мовою). Зрештою, чому учні повинні говорити іноземною мовою весь час? Пам'ятайте, що у них є своя мова та власна культура, які можуть допомогти заповнити будь-які несподівані прогалини в уроці. Отже, руки геть від тих учнів, що раніше закінчують; руки геть від рідної мови.

❶ Втрачайте своїх учнів

Ця стратегія не стосується щорічної поїздки до Великобританії, щоб оглянути такі визначні пам'ятки, як Біг Бен, Музей мадам Тюссо, і ще багато чого. По-справжньому нудний учитель ніколи не погоджується на такі поїздки, тривалі чи ні. Особисте життя нудного вчителя належить тільки їй чи йому — не слід тринькати його в компанії учнів, які, безсумнівно, мають своє приватне життя. Втратити Ваших учнів означає переконатись, що вони не знають, про що ви говорите. Ні в якому разі не робіть паузу, щоб переконатися, що вони все ще стежать за тим, що Ви розповідаєте. Якщо вони не зрозуміли, то це їхня проблема, а не Ваша. Не говоріть повільно, щоб бути упевненим, що всі учні стежать.

Якщо вони не можуть терпіти спеку, вони повинні вийти з кухні (*Джордж Буш*).

❶ Говоріть безупинно

Пов'язаний з попереднім пунктом, цей принцип є дуже важливим для ведення розмови вчителя в режимі нон-стоп. Хто буде швидко розмовляти, якщо не Ви? І як учні будуть розвивати швидкість мовлення, якщо в них не буде належної моделі для наслідування? Пам'ятайте, що сказав Павлов: «Імітація це мати навчання». А Скіннер додав: «Папуги вчаться краще». Тому продовжуйте розмовляти і завжди майте що сказати.

❶ Нісенітниця

Багато дурниць було написано за останні роки ELT-теоретиками про необхідність мотивування учнів і залучення їх до процесу навчання. Учні, кажуть вони, є центром вивчення мови, а нашою кінцевою метою є автономія учня. Це дурниця тих людей, які роками не були у класі і втратили зв'язок із реальністю. Це фантазії розчарованих революціонерів, які навіть і не розпізнали б клас із різними здібностями, навіть якщо б побачили його. І у НИХ хватає нахабства казати НАМ, що

робити! Настав час вступитися за традиції і за все те, що добре працює в класі. Якби тільки я міг закінчити на ліричній ноті: учитель є центром класу Коперніка, а учні, як планети, обертаються навколо вчителя у своїй вічній, строгій красі. Коли учні знають своє місце і рухаються гармонійно навколо авторитету й мудрості вчителя, можна почути божественну музику, що лунає від цього танцю класної галактики.

Учні — як струни на арфі вчителя: зіграйте не по нотах і прислухайтеся до наслідків дисонансу (з *Шекспіра «Троїл і Крессіда»*).

Якщо Ви прислухаєтесь до декількох з цих порад з курсу МНВ, Ви гарантовано встановите ОРН (Оптимальний Рівень Нудьги) у Вашому класі. Ви гарантовано відвернете учнів від Вас, від школи і будь-якого навчання взагалі. Незабаром Ви також зможете давати поради іншим вчителям з приводу того, як стати нудним вчителем. Ви навіть могли організувати Групи з Підтримування Нудьги (ГПН) з іншими нудними вчителями, щоб обмінюватись нудним досвідом. Я би з радістю отримав листи від нудних вчителів про їх незабутні і найуспішніші спроби добити своїх учнів страшенною нудьгою.

Якщо тобі завжди нудно — поздоровляю, ти нудна людина!

Невідомий автор

Світ нудний для нудних людей.

Р. Л. Стівенсон